

§ 112

Helsingin vieraslajilinjauksen 2015-2019 toteutumistilanne vuonna 2019

HEL 2020-006130 T 00 01 04 00

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti merkitä tiedoksi Helsingin vieraslajilinjauksen 2015–2019 toteutumistilanteen vuoden 2019 lopussa liitetaulukoon 1 koottujen tietojen pohjalta. Samalla ympäristö- ja lupajaosto päätti merkitä tiedoksi, että Helsingin vieraslajilinjausta ei päivitetä, vaan tavoitteet ja toimenpiteet vieraslajien torjumiseksi sisällytetään Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelmaan 2020-2028. Tarkempi vieraslajien torjunnan priorisointisuunnitelma sen sijaan päivitetään vuonna 2021, ja siinä tullaan esittämään vieraslajien torjunnan tehostamista.

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli kaupunkiekologi Kaarina Heikkonen. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

va. yksikön päällikkö
Johanna Af Hällström

Lisätiedot

Kaarina Heikkonen, kaupunkiekologi, puhelin: 310 31581
kaarina.heikkonen(a)hel.fi

Liitteet

1 Taulukko vieraslajilinjauksen toteutumisesta 2019

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Helsingin vieraslajilinjauksen 2015–2019 kaikki toimenpiteet ovat käynnistyneet ja suuri osa niistä on luonteeltaan jatkuvia. Kaupungin vieraslajiryhmä nimettiin syksyllä 2015. Lisäksi asiantuntijoista kootut kasvi-,

eläin- ja vesityöryhmät vastaavat vieraslajilinjauksen toteuttamisesta ja toimenpiteiden kehittämisestä. Vieraslajiryhmän perustamisen jälkeen kaupungin eri tahojen yhteistoiminta on ollut suunnitelmallisempaa, kuten linjauksessa edellytetään. Vieraslajityöryhmän ensimmäisten toimenpiteiden joukossa olivat vieraslajien torjunnan priorisointisuunnitelman ja vieraslajirekisterin valmistelu. Ne ovat toteutuneet.

Priorisointisuunnitelman mukaisesti vieraslajien torjunta on kohdennettu arvokkaille luontokohteille tai niiden läheisyyteen ja haitallisimpiin lajeihin. Erittäin haitallisia torjuttavia kasvilajeja ovat jättiputket, kurtturuu-su ja vuonna 2017 EU:n vieraslajiluettelon uusi laji jättipalsami sekä eläinlajit kaniini, minkki ja espanjansiruetana. Kaikkiaan Helsingin priorisointisuunnitelmassa on hävitettäväksi tarkoitettuja kasvilajeja 25 ja eläinlajeja kuusi. Suomen vieraslajilainsäädäntöä tiukennettiin 1.6.2019. Sen mukainen kasvatuskielto koskee alaskanlupiinia, hamp-puvillakkoa, tarha-, japanin- ja sahalinintatarta sekä kanadanvesiruttoa, komealupiinia, kurtturuu-sua ja lännenpalsamia. Priorisointisuunnitelmaa päivitettäessä on lainsäädännön muutokset huomioitava. Myös vieraslajien jatkuva leviäminen torjuntatoimenpiteistä huolimatta edellyttää torjunnan tehostamista.

Uutta vieraslajien torjunnan priorisointisuunnitelmassa huomioitavaa aineistoa on saatu uhanalaisten luontotyyppien kartoituksesta vuosina 2017 ja 2018. Vuonna 2017 löytyneistä noin 400 kohteesta noin 80:llä havaittiin vieraslajeja. Vuonna 2018 uhanalaisten luontotyyppien kartoituksessa rajattiin 590 kohdetta, joista noin 140:ssä havaittiin vieraslajeja. Molempina vuosina suurimmat vieraslajipeittävyydet olivat jättipalsamilla lehtometsäkohteissa. Joillakin kohteilla jättipalsamin osuus kasvillisuudesta oli jopa 50 prosenttia. Myös esimerkiksi amerikkahorsma, idänkanukka, terttuselja ja lupiini olivat paikoin runsaita.

Vieraslajirekisteri on tarkoitettu kaupungin sisäiseen käyttöön vieraslajihavaintojen ja tehtyjen torjuntatoimien tallennuspaikaksi. Siihen ei kerätä yleisohavaintoja, vaan ne ilmoitetaan valtakunnallisen vieraslajiportaalin (vieraslajit.fi) kautta vieraslajien seurantajärjestelmään. Kaupungin vieraslajirekisterissä on tällä hetkellä 2441 vieraslajihavaintoa eri puolilta kaupunkia. Eniten havaintoja on terttuseljasta 525 kpl ja jättipalsamista 400 kpl. Vuosien 2016-2019 aikana toteutunutta torjuntaa on kirjattu rekisteriin vain 28 kohteella ja vuonna 2019 torjuntatoimia on kirjattu vain kahdelta kohteelta. Vieraslajirekisterin käyttö on siis ollut vähäistä.

Varsinaisia lajikohtaisia riskinarviointeja ei ole kaupungilla tehty, koska valtio ja EU tekevät niitä. Asiantuntijat ovat kuitenkin käyttäneet vieraslajirekisterin kasvilajien levinneisyystietoja omassa työssään ja hyödyn-

täneet sitä myös koulutusmateriaaleissa, joiden avulla tietoja on välitetty kaupungin viheralan ammattilaisille.

Vieraskasvien torjuntaa on ohjeistettu viherammattilaisille koulutuspaketin avulla. Siihen sisältyy ohjeita kasvilajien tunnistamisesta ja torjunnasta sekä tietoa lajien ominaispiirteistä, levinneisyydestä ja Mobilenote-vieraslajirekisterin käytöstä. Näitä koulutuksia järjestettiin yhteensä viisi Staran ja sosiaali- ja terveystoimialan ryhmänjohtajille sekä puistokummeille. Lisäksi järjestettiin kaksi koulutusta Stadin ammattiopiston luonto- ja ympäristöalan opiskelijoille. Vuonna 2019 kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupalvelussa uutena painopisteenä olivat vieraslajien huomioiminen pintamaiden hyötykäytössä ja vieraslajiasioiden valmistelu kaupunkitilaohjeeseen.

Luonnonsuojelualueilla vieraslajien torjunta suunnitellaan hoito- ja käyttösuunnitelmien ja viheralueilla luonnonhoidon toteutussuunnittelun yhteydessä. Luonnonsuojelualueilla torjutaan kaikkia vieraslajeja, samoin arvoniityillä. Metsänhoitotöissä poistetaan etupäässä puuvartisista vieraslajeista terttuseljaa ja isotuomipihlajaa. Muilla viheralueilla on torjuttu pääasiassa jättiputkea, jättipalsamia, kurturuusua, isokokoisia tatarlajeja ja lupiinia. Ammattimaista vieraslajitorjuntaa tilattiin Staralta.

Minkin ja supikoiran torjunta Vanhankaupunginlahden ja Östersundomin lintuvesien luonnonsuojelualueella on jo vakiintunutta toimintaa, joka tilataan Staralta. Myös Haltialasta poistetaan pienpetoja. Vuodesta 2018 alkaen myös saaristossa on tehty pienpetojen tehostettua poistopyyntiä koiran avustuksella. Suojelusaarille maihinnousuun on saatu lupa Varsinais-Suomen ELY-keskukselta.

Vuonna 2019 pyydettiin Vanhankaupunginlahdelta 19 supikoiraa ja 3 minkkiä, Östersundomin lintuvesiltä 19 supikoiraa ja 3 minkkiä, Haltialan ja Ruutinkosken luonnonsuojelualueilta yhteensä 9 supikoiraa, Longinojan varresta 3 minkkiä sekä saaristosta 4 supikoiraa ja 20 minkkiä. Yhteensä poistettiin 52 supikoiraa ja 29 minkkiä. Supikoiran ja minkin populaatiokokoja ei tunneta. Supikoiria on Helsingissä pikemmin 1000 kuin 500 yksilöä, minkkejä vähemmän, mutta ne ovat hyvin liikkuvia. Näyttää kuitenkin siltä, että saariston minkkipyynti olisi jo vaikuttanut lintutuhon pienentävästi.

Villikaneja pyydystettiin eri puolilta kaupunkia noin 300. Kanta on selvästi elpynyt vuoden 2016 verenvuotokuume-epidemian jälkeen, mutta ei ole vielä saavuttanut entisiä huippulukemia. Kannan painopiste on siirtynyt pois keskustan lähivyöhykkeeltä mm. Itä-Helsinkiä kohti.

Espanjansiruetanan massaesiintymiä ei todettu vuonna 2019, mihin vaikutti keskikesän viileys ja kuivuus. Suomelle ja Helsingille uutena

vieraslajina löytyi syksyllä Niskalan arboretumista mustapäätana, jonka torjunnan tarvetta arvioidaan tänä vuonna.

Vuonna 2019 vieraslajien torjuntaa tehtiin sekä kaupungin työnä että talkooperiaatteella yhteistyössä Allergia, iho- ja astmaliiton ja WWF:n Terve askel luontoon- hankkeen kanssa. Talkoita järjestettiin seitsemät sekä lisäksi kolmet yhteistyössä yritysten ja oppilaitosten kanssa. Myös asukkaita on kannustettu talkoiden järjestämiseen. Heille on annettu neuvontaa ja apua omien talkoiden järjestämiseksi. Kaupunki on auttanut muun muassa kasvijätteen hävittämisessä. Lisäksi vieraslajien torjunnassa ovat olleet apuna sosiaali- ja terveystoimialan avotyötoiminnan ryhmät.

Kulttuuri ja vapaa-ajan toimialan liikunnan palvelukokonaisuus torjui haitallisia vieraslajeja saarissa, ranta-alueilla, uimarannoilla, venesatamissa ja ulkoilupuistoissa. Kurturuusua poistettiin useissa saarissa, Käpylän ja Ruskeasuon liikuntapuistoissa ja Rastilan leirintäalueella. Sipoon Kaunissaareissa ja Kotiluodolla torjuttiin myös jättitarta. Villikaneja pyydystettiin Talin liikuntapuistossa ja golfkentällä. Lisäksi ulkoilusaarissa torjuttiin terttuseljaa sekä joillakin ranta- ja kosteikkoalueilla jättipalsamia.

Haitalliseksi vieraslajiksi luokiteltua hopearuutanaa on poistettu katisakoilla kalastamalla Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelualueen länsiosassa olevasta lammesta neljänä peräkkäisenä vuonna. Vuonna 2019 poistokalastuksen tuloksena lammesta saatiin pyydettyä noin 325 kg hopearuutanoita. Edellisenä vuonna saalis oli ollut 850 kg. Myös kalojen keskipaino oli laskenut 100 grammasta 65 grammaan. Poistokalastuksella on siis selvästi saatu rajoitettua hopearuutanan lisääntymistä ja kasvua. Neljän kalastusvuoden aikana kaloja on poistettu keskimäärin 229 kilogrammaa hehtaarilta vuodessa. Saalis on koostunut lähes kokonaan hopearuutanoista ja ruutanoista. Suurin osa kaloista on viety Korkeasaareen rehuksi tai ammattiravustajalle syöteiksi, loppuosa on päätynyt kompostoitavaksi.

Pääkaupunkiseudun merialueen yhteistarkkailuun kuuluu kasviplankton-, eläinplankton- ja pohjaeläinseurantaa. Samassa yhteydessä tehtiin havaintoja myös vieraslajien mahdollisesta esiintymisestä alueella. Lisäksi rantavesistä kerättiin haavinäytteitä, joista on tarkoitus selvittää mahdollisten vieraslajien esiintymistä alueella.

Helsingin seudun ympäristöpalvelu, HSY, on kehittänyt vieraslajien vastaanottoa ja käsittelyä sekä päivittänyt ohjeita. Vieraslajien käsittely, tunnistaminen ja hävittäminen Ämmässuon ekoteollisuuskeskuksessa

on ohjeistettu kasvilajikohtaisesti. Viimeisimpänä on kehitetty menette-
lyä vieraskasvilajeja sisältävien maa-ainesten käsittelyyn.

Yhteistyö asukkaiden kanssa on ollut aktiivista, mutta naapurikuntien
kanssa yhteistyö ei ole kunnolla käynnistynyt. Suomen luonnonsuojelu-
liiton vetämä vuonna 2018 alkanut VieKas Life-hanke, johon Helsingin
kaupunki osallistuu tukijana, on lisännyt yhteistyötä. Lisäksi Helsingin
vieraslajityöryhmän edustajat osallistuvat maa- ja metsätalousministe-
riön yhteydessä toimivaan vieraslajiasioiden neuvottelukuntaan ja sen
tiedotusjaostoon. Se vahvistaa tiedonkulkua valtion ja myös muiden,
esimerkiksi kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Neuvottelukunnan
tehtävänä on seurata, edistää ja kehittää vieraslajiasioita Suomessa.

Yleisten alueiden ylläpito käytti vuoden 2019 aikana haitallisten vieras-
lajien torjuntaan yhteensä noin 312 000 euroa. Lisäksi Fastholman vie-
raslajeja sisältävien maakasojen hävityskustannukset olivat yhteensä
305 009 euroa, josta työn ja kuljetusten osuus oli 126 530 euroa ja jä-
tekustannusten osuus 178 479 euroa. Kulttuuri ja vapaa-ajan toimialan
liikunnan palvelukokonaisuus käytti vieraslajien torjuntaan 20 700 eu-
roa. Yhteensä vieraslajien torjuntaan käytettiin yli 650 000 euroa. Yllä-
pitopalvelusta saadun tiedon mukaan yhä suurempi osa vieraslajien
torjunnasta tehdään kuitenkin muiden hoitotöiden yhteydessä eikä kus-
tannuksia eritellä.

Torjuntatoimenpiteet ovat onnistuneet hyvin mutta vieraslajeja ei ole
pystytty torjumaan vieraslajilinjauksen ja torjunnan priorisointisuunni-
telman mukaisesti. Tavoitetta haitallisten vieraslajien vähenemisestä ja
leviämisen estämisestä priorisoiduille kohteille ei ole saavutettu. Koska
tehokas torjunta ei kata koko Helsingin aluetta, lisääntyvät vieraslajit
alueilla, joilla torjuntaa ei tehdä.

Nettisivuille on valmisteltu esite Vieraslajien torjuntatoimista Helsingis-
sä koko vieraslajilinjauksen toimintakaudella vuosina 2015-2019.

<https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/asuminen-ja-ymparisto/luonto/lumo/Vieraslajiesite13052020.pdf>

Esittelijä

va. yksikön päällikkö
Johanna Af Hällström

Lisätiedot

Kaarina Heikkonen, kaupunkiekologi, puhelin: 310 31581
kaarina.heikkonen(a)hel.fi

Liitteet

1 Taulukko vieraslajilinjauksen toteutumisesta 2019

Postiosoite
PL 58200
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunkiymparisto@hel.fi

Käyntiosoite
Sörnäistenkatu 1
Helsinki 10
<https://www.hel.fi/>

Puhelin
09 310 1691
Faksi

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI06 8000 1200 0626 37
Alv.nro
FI02012566

04.06.2020

Asia/4

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano